

SZPITAL SPECJALISTYCZNY

w PILE

im. Stanisława Staszica

64-920 Piła, ul. Ludwika Rydygiera 1

Sekretariat 67 210 62 00
Centrala 67 210 66 66
Fax 67 212 40 85
e-mail sekretariat@szpital.pial.pl
www.szpitalpila.pl

ZALECENIA DIETETYCZNE

Dna moczanowa

Dna moczanowa (inna nazwa podagra, artretyzm) – jest to zaburzenie przemiany purynowej w organizmie, charakteryzuje się odkładaniem kryształów moczanu sodu w tkankach stawowych i okołostawowych, na skutek podwyższonego poziomu kwasu moczowego we krwi. W miejscu zajętego stawu, pojawiają się ataki bardzo silnego bólu, obrzęk oraz ograniczenie jego ruchomości. W zaawansowanej postaci choroby dochodzi do nieodwracalnego uszkodzenia narządu ruchu i niesprawności, a także do zajęcia innych narządów (uszkodzenia nerek, kamicy moczowej, tworzenia guzków dnawych w tkankach miękkich). Dna moczanowa często występuje z innymi chorobami cywilizacyjnymi takimi jak:

- otyłość;
- cukrzyca;
- nadciśnienie tętnicze (nieleczone);
- choroba niedokrwienna serca;
- zaburzenia lipidowe.

Dieta ma na celu obniżenie poziomu kwasu moczowego we krwi, poprzez wyeliminowanie z diety pokarmów obfitujących w związki purynowe. Dieta oparta jest na zasadach prawidłowego odżywiania z ograniczeniem podaży puryn do 300 mg/dl, przy atakach dny lub hiperurykemii do 120 mg/dl. Należy ograniczyć spożywanie produktów zawierających duże i umiarkowane ilości związków purynowych:

- wywary z mięsa, kości i grzybów;
- podroby;

- owoce morza;
- sardynki, śledzie;
- dziczyznę;
- czekoladę;
- groch, fasolę, bób;
- szpinak, grzyby;
- mocną kawę i herbatę.

ZALECENIA ŻYWIENIOWE:

- Spożywaj od 4-5 posiłków w ciągu dnia, w regularnych odstępach czasowych co 2-3 godziny, ostatni posiłek 2-3 godziny przed snem.
- Zapewnij spokój podczas konsumpcji, posiłki jedz powoli i starannie przeżuвай.
- Ogranicz w diecie produkty bogate w związki purynowe (wywary z mięsa, kości, rybne, mięso i jego przetwory, podroby, pasztety, niektóre ryby (np. tuńczyk, makrela), konserwy mięsne i rybne, produkty wędzone, owoce morza. W okresie napadowym zalecana jest dieta wegetariańska.
- Zrezygnuj z picia alkoholu (zwłaszcza piwa i mocnych alkoholi). Napoje alkoholowe podwyższają stężenie kwasu moczowego we krwi.
- Czytaj etykiety, ogranicz spożycie produktów zawierających fruktozę, syrop glukozowo-fruktozowy, syrop kukurydziany np. słodkie napoje gazowane i niegazowane, energetyzujące, słodyczne, desery mleczne, dżemy, konfitury. Fruktaza nasila produkcję kwasu moczowego w organizmie.
- Wypijaj około 2-3 litrów wody dziennie (chyba, że lekarz inaczej zaleci).
- Odpowiedni sposób obróbki termicznej to gotowanie, gotowanie na parze, duszenie bez obsmażania. Podczas gotowania zmniejsza się ilość puryn w produkcie. Dzięki temu można obniżyć stężenie kwasu moczowego o 10-20%.
- Spożywaj odpowiednią ilość warzyw, minimum 400 g dziennie, najlepiej w postaci surowej.

- Wprowadź warzywa i owoce będące dobrym źródłem witaminy C np. papryka, natka pietruszki, czarna porzeczka. Witamina C zwiększa wydalanie kwasu moczowego przez nerki.
- W przypadku nadwagi lub otyłości wskazana jest stopniowa redukcja masy ciała.
- Zrezygnuj palenia papierosów.
- Dbaj o regularną aktywność fizyczną.
- Zadbaj o odpowiednią ilość snu - 7-8 godzin dziennie.

PRODUKTY I POTRAWY	ZALECANE	NIEZALECANE
WARZYWA	wszystkie warzywa	warzywa zasmażane
OWOCE	wszystkie owoce, w ograniczonych ilościach suszone np. rodzynki	owoce w syropie, owoce kandyzowane, rabarbar
PRODUKTY ZBOŻOWE	Pełnoziarniste produkty zbożowe: pieczywo pełnoziarniste, graham, płatki owsiane, jęczmienne, żytnie, makaron pełnoziarnisty, kasze: gryczana, jęczmienna, bulgur, ryż brązowy, dziki	produkty oczyszczone: mąka, chleby jasne, kajzerki, chleb tostowy, płatki śniadaniowe z dodatkiem cukru, ryż biały, jasne makarony, drobne kasze: manna, kuskus
ZIEMNIAKI	Gotowane, pieczone	ziemniaki z dodatkiem tłustych sosów, śmietany, smażone, frytki, chipsy, placki ziemniaczane
MLEKO I JEGO PRZETWORY	Mleko do 2 % tłuszczu, jogurty naturalne, kefir, maślanka, serek ziarnisty do 3% tłuszczu, sery twarogowe chude i	Pełnotłuste mleko, śmietana, sery pleśniowe, sery żółte, jogurty słodzone

	półtłuste, mozzarella light	
JAJA	gotowane na miękko i twardo, jajecznica bez dodatku tłuszczu	Jaja smażone na tłuszczu, jaja dodatkiem tłustych sosów, jajka z majonezem
MIĘSO I PRZETWORY MIĘSNE	w umiarkowanych ilościach: chude mięsa: kurczak, indyk, wołowina i wieprzowina: polędwica, schab, chude wędliny: polędwica, szynka gotowana, wędliny drobiowe	Tłuste mięsa: wieprzowina, baranina, wołowina, gęś, kaczka, tłuste wędliny (np. boczek, salami, mielonki), podroby, pasztety, parówki, konserwy, wywar na kościach
RYBY I PRZETWORY RYBNE	W umiarkowanych ilościach: dorsz, leszcz, szczupak, okoń, mintaj	Przetwory rybne: konserwy rybne, ryby wędzone, tłuste ryby morskie: tuńczyk, łosoś, makrela, owoce morza, ryby wędzone
NASIONA ROŚLIN STRĄCZKOWYCH I ICH PRZETWORY	wszystkie	Przetwory: parówki sojowe, kotlety, pasztety
TŁUSZCZE	Oliwa z oliwek, olej rzepakowy, margaryny miękkie, margaryny z dodatkiem steroli i steroli roślinnych, masło w umiarkowanych ilościach	Smalec, słonina, margaryny twarde
ORZECHY, PESTKI, NASIONA	Orzechy: włoskie, laskowe, nerkowca, brazylijskie, migdały. Pestki i nasiona: dynia, słonecznik, siemię lniane	Orzechy i nasiona w panierce i solone
SŁODYCZE, DESERY, SŁONE PRZEKĄSKI	Domowe wypieki bez dodatku cukru, gorzka czekolada powyżej 70%	Przeciery owocowe, wyroby cukiernicze (np. ciastka, ciasta,

	kakao, jogurt naturalny z owocami, skyr z owocami i orzechami, domowe wypieki bez dodatku cukru lub z dodatkiem słodzika naturalnego np. stewi	batony),miód, syrop glukozowo-fruktozowy, kukurydziany, z agawy, dżemy, konfitury wysokosłodzone, chipsy, paluszki, krakersy
NAPOJE	Woda niegazowana, napary z czarnej herbaty, ziołowe, owocowe bez dodatku cukru, soki warzywne	napoje alkoholowe, słodkie napoje gazowane i niegazowane, soki owocowe, napoje energetyczne
PRZYPRAWY	Zioła świeże i suszone: bazylią, oregano, tymianek, pietruszka, koperek, zioła prowansalskie bez dodatku soli, kurkuma, cynamon, papryka w proszku (łagodna), imbir	Sól, gotowe mieszanki przypraw zawierające, sól, kostki rosółowe, przyprawy zawierające glutaminian sodu
POTRAWY	Owsianki, mieszanki kasz, dania na patelnię, zupy kremy	Fast food, mrożone pizze, zapiekanki, wyroby garnażeryjne w panierkach, tłustych sosach

*Tabela na podstawie materiałów opracowanych przez Narodowe Centrum Edukacji Żywieniowej

LITERATURA:

1. Ciborowska H., Rudnicka A.: Dietetyka. Żywność zdrowego i chorego człowieka. Wyd. Lek. PZWL wyd. IV Warszawa 2021 r.
2. Jarosz M.: Praktyczny podręcznik dietetyki. Wyd. Instytut Żywności i Żywienia 2010 r Wyd.I
3. Kozłowska L.: Terapia dietetyczna hiperurykემii i dny moczanowej; Włodarek D., Lange E. Współczesna dietoterapia, Warszawa 2023 r.
4. Narodowe Centrum Edukacji Żywieniowej
5. <https://mp.pl/pacjent/reumatologia/choroby/63788>

Opracowała: Magdalena Grabarska – dietetyk

Wydanie II, 10.04.2025 r.